

Inbjudan till samråd om nätutvecklingsplan 2025–2034

Remiss från Ellevio AB

Remisstid den 20 december 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Ellevio har sänt förslag till nätutvecklingsplan 2025–2034 på remiss till bland annat Stockholms stad för yttrande. Enligt föreskrifter från Energimarknadsinspektionen (Ei) ska nätägarna från och med år 2024 regelbundet redovisa prognoser för kommande behov och planerade investeringar i sina nät. Föreskrifterna (EIFS 2024:1) om nätutvecklingsplaner säger att nätbolagen ska redogöra för hur den långsiktiga förväntade utvecklingen av det svenska energisystemet beaktats i prognosarbetet.

Planen innehåller grundläggande uppgifter om bolaget och elnätet med prognoser för behov och i vilken utsträckning nuvarande system klarar att möta behoven samt redovisar pågående och planerade investeringar. För staden prognosticeras överföringsbehovet öka med 25 procent under perioden 2025–2034, som en följd av stadens tillväxt och en ökad elektrifiering inom framförallt transportsektorn och etablering av stora datahallar.

Ellevios nuvarande metod för att prognostisera framtida behov av överföringskapacitet utgår i stora drag från fyra olika delar som beskrivs mer nedan:

- Utveckling av borgerlig last (elanvändningen i förhållande till förväntad stadsutveckling)
- Punktlaster och större produktionsförfrågningar,
- Behov av laddinfrastruktur för personbilar (hemmaladdning),
- Underliggande elnätsbolags prognostiserade effektbehov.

Säkrad elförsörjning för Stockholms nuvarande och tillkommande behov är en grundläggande förutsättning för att kunna tillgodose stadens olika funktioner och utvecklingsmöjligheter. Enligt stadens budgetförslag 2025 ska Stockholms stad

fortsätta säkerställa ett högt bostadsbyggande med ett fortsatt mål om 140 000 bostäder till år 2035 och stadens arbete med att bygga ihop stadsdelar och minska barriärer enligt översiktsplanens mål fortsätter.

Idag finns begränsningar i kapaciteten från Svenska Kraftnäts stamnät, som hindrar ett ökat effektuttag i regionen. Flera projekt pågår i syfte att åtgärda detta, och det förväntas vara klart senast år 2031. Även i Ellevios nät inom staden finns kapacitetsbegränsningar som påverkar möjligheten att ansluta fler kunder. Planen redovisar åtgärder för att åtgärda nuvarande och förväntade begränsningar, med ökad kapacitet i ledningar och fördelningsstationer. För några av de kända begränsningarna saknas dock planerade åtgärder, ytterligare investeringar behövs. Ellevios sammanfattande bedömning är att de planerade åtgärderna, tillsammans med några kompletterade investeringar i eget elnät, är tillräckliga för att möta kommande behov.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret har inkommit med kontorsyttranden på grund av den korta remisstiden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden avstår från att svara då de inte har något att tillföra till denna remiss.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att kapacitetsbegränsningar i anslutningar till stamnätet åtgärdas inom gällande tidplaner. Detsamma gäller Ellevios pågående arbeten med utveckling och förstärkning av region- och lokalnät inom staden. För de brister i nätet där planerade åtgärder idag saknas är det viktigt att Ellevio agerar med konkreta planer för detta, i samverkan med staden.

Exploateringsnämnden vill uppmärksamma Ellevio på den påbörjade planeringen för stadsutveckling på nuvarande Bromma flygplats som inte nämns i dokumentet. Utbyggnad av en ny stadsdel, med ny kollektivtrafik, ställer stora krav på elförsörjning och kan medföra behov av åtgärder även på regional nivå. I den tidiga planeringen har samverkan nyligen påbörjats mellan Ellevio och staden.

Stadsbyggnadskontoret ser behov av att samarbetet mellan Ellevio och staden fördjupas ytterligare genom utvecklade samverkansformer och ett mer frekvent informationsutbyte. Med gemensamma målbilder och samordnade planeringsprocesser kan potentiella flaskhalsar och intressekonflikter i stadsbyggnadsprocessen undanröjas och stadens långsiktiga el- och effektförsörjning säkerställas.

Trafikkontoret konstaterar att transporter, och särskilt vägtransporter, utgör den främsta källan till växthusgasutsläpp i Stockholm där en snabb och omfattande elektrifiering av transportsektorn är en förutsättning för att stadens utsläppsmål ska kunna nås. Tillgång till el och leveranssäkerhet genom tillräcklig elnätskapacitet är således också en förutsättning för att nå stadens mål.

Stockholms Stadshus AB anser att det är av stor vikt att Ellevio och kommunkoncernen fortsatt jobbar i nära samarbete för att optimera samhällsnyttan av tänkta nätinvesteringar. Det är även viktigt att Ellevio och koncernens bolag har en nära dialog vad gäller behovet av nyanslutningar. Det gäller särskilt kommande enskilda punktlaster såsom nya vattenverk och anslutningspunkter för landström till fartyg.

Föredragande borgarrådets synpunkter

En långsiktigt hållbar elförsörjning är avgörande för Stockholmsregionens och stadens utveckling och för att nå klimat- och energimål. Stadens tillväxt och den pågående energiomställningen med ökad elektrifiering medför ökade behov av effekt till regionen och av kapacitet i distributionsnätet inom staden.

Jag ser positivt på nätutvecklingsplaner som ett nytt verktyg för ökad transparens i nätbolagens planering och som underlag för att utveckla samverkan med staden och andra berörda. En regelbundet uppdaterad nätutvecklingsplan är ett efterlängtat första steg mot en ökad transparens i elnätplaneringen. Även nätföretagets prognoser för fordonsladdning med fokus på såväl hemmaladdning som framtida punktlaster från snabbbladdning bör framgå i planen så att elektrifiering och omställning av transportsektorn inte hindras.

Nätutvecklingsplanen för Stockholms stad stödjer arbetet med att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på eleffekt, resiliens, behov, stadsutveckling och klimatpåverkan.

Samarbetet mellan Ellevio och staden behöver fördjupas ytterligare genom utvecklade samverkansformer och ett mer frekvent informationsutbyte. Med gemensamma målbilder och samordnade planeringsprocesser kan stadens långsiktiga el- och effektförsörjning säkerställas och samhällsnyttan av tänkta nätinvesteringar optimeras.

Jag vill också betona att vikten av att identifierade begränsningar åtgärdas inom gällande tidplaner eftersom det är en nödvändig förutsättning för energiomställningen.

Slutligen vill jag uppmärksamma Ellevio på att de kommande behoven med anledning av stadsutveckling på nuvarande Bromma flygplats bör finnas med i nätutvecklingsplanen. Även i söderort pågår många stora stadsutvecklingsprojekt och även de nya tunnelbanesträckningarna ställer stora krav på elanslutningar.

Stockholm den 11 december 2024

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Inbjudan till samråd om nätutvecklingsplan 2025–2034, dnr KS
2024/1016-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

I EU-parlamentets elmarknadsdirektiv finns krav på att elnätsföretagen ska ta fram nätutvecklingsplaner, och reglerna är införda i svensk lagstiftning.

Energimarknadsinspektionen (Ei) har utfärdat föreskrifter som innebär att nätägarna senast den 31 december 2024 ska redovisa nätutvecklingsplaner, som ska uppdateras vartannat år. Enligt Ei är syftet att skapa transparens vad gäller de flexibilitetstjänster som behövs på medellång och lång sikt samt ange planerade investeringar under de kommande fem till tio åren, med särskild tonvikt på den huvudsakliga distributionsinfrastruktur som krävs för att ansluta ny produktionskapacitet och ny förbrukning, inklusive laddningsstationer för elfordon.

Detta är första gången Ellevio redovisar en nätutvecklingsplan enligt den mall som Ei föreskriver. Planen behandlar samtliga nät och produktionsanläggningar bolaget har, i sjutton olika områden från Bohuslän till Hälsingland. Elnätet inom Stockholms stad utgör en mindre del av dokumentet, även om ungefär hälften av Ellevios kunder finns inom staden. Inom Stockholms stad äger Ellevio både region- och lokalnät, d.v.s. från ett 220 kV-nät med fem anslutningspunkter mot Svenska Kraftnäts (SVK) rikstäckande stamnät, med fördelnings- och transformatorstationer i olika nivåer ned till lokalnätet med distribution till hushåll och företag.

Inom Stockholms stad prognosticeras överföringsbehovet öka med 25 procent under perioden 2025–2034. Befolkningen förväntas växa och nya bostäder anslutas. Ellevio ser ett ökat behov av effekt från transport- och logistiksektorn, med ökad tunnelbanetrafik och nya stationer samtidigt som transportsektorn elektrifieras. Det finns också en ökad efterfrågan av anslutning av elkrävande datahallar.

Planen redovisar en rad olika investeringar och åtgärder som pågår eller är planerade för att åtgärda nuvarande och förväntade begränsningar. Åtgärderna berör hela staden från västerort, till city och söderort, med ökad kapacitet i både ledningar och fördelningsstationer. För några av de angivna begränsningarna finns dock i dag inga planerade åtgärder, ytterligare investeringar behövs.

Ellevios sammanfattande bedömning är att de planerade åtgärderna, tillsammans med ett par kommande kompletterade investeringar i eget elnät, är tillräckliga för att möta behovet i det interna nätet och att de nuvarande begränsningarna som finns mot överliggande nät förväntas byggas bort under den aktuella perioden enligt Svenska kraftnäts nätutvecklingsplan.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret har inkommit med kontorsyttranden på grund av den korta remisstiden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden avstår från att svara då de inte har något att tillföra till denna remiss.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på nätutvecklingsplaner som ett nytt verktyg för ökad transparens i nätbolagens planering och som underlag för att utveckla samverkan med staden och andra berörda.

Stadsledningskontoret anser att nätutvecklingsplanen för Stockholms stad stödjer arbetet med att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på eleffekt, resiliens, behov och klimatpåverkan. Stadsledningskontoret ser ett behov av strategisk struktur för att integrera arbetet med nätutvecklingsplan i stadens planeringsprocesser så att försörjningsinfrastruktur för kapacitet och effektbehov säkerställs så att stadens mål för stadsutveckling, klimat och elektrifiering uppnås.

Nätutvecklingsplanen ger ett planeringsunderlag som beskriver stadens framtida energibehov utifrån pågående och framtida stadsutveckling, infrastrukturprojekt, laddinfrastruktur, företagsetableringar med mera. I processen ska samverkan med stadens nätägare utvecklas för bättre kvalitativa planeringsunderlag som ger bättre förutsättningar för åtgärdsplanering. Detta genom att informationsutbyte av energiförsörjningsfrågor blir en del av den strategiska planeringen i tidiga skeden för att undvika målkonflikter senare i samhällsbyggnadsprocessen eller elektrifieringen. Nätutvecklingsplan 2025-2033 är första gången det nya planeringsverktyget provas, och arbetsformerna får utvecklas löpande med de kommande uppdateringar som enligt föreskrifterna ska ske vartannat år.

Planen anger att det idag finns begränsningar för uttag mot överliggande stamnät, det vill säga att stamnätet inte har kapacitet att leverera mer effekt, och att det pågår flera projekt för att åtgärda detta framförallt genom Svenska Kraftnät. Staden medverkar till exempel sedan år 2008 i projektet Stockholms Ström som är ett av flera delprojekt i detta arbete. Utveckling av stamnätet ligger delvis utanför denna nätutvecklingsplan, men kontoret vill understryka vikten av att begränsningarna kan åtgärdas inom gällande tidplaner, det är en helt nödvändig förutsättning för energiomställningen.

Planen redovisar också att det finns begränsningar i delar av Ellevios nät inom staden med en ansträngd situation, och att det pågår och planeras en rad investeringsprojekt för att åtgärda detta. För några av de nuvarande eller förutsedda kommande begränsningarna saknas dock planerade åtgärder, exempelvis i ”ett fåtal fördelningsstationer” i Söderort. Stadsledningskontoret vill lyfta fram vikten av att bolaget agerar och tar fram konkreta planer för detta i nära samverkan med stadens förvaltningar för att identifiera påverkan på stadens stadsutveckling samt vilka nödvändiga åtgärder som behöver göras. I söderort pågår många stora stadsutvecklingsprojekt och även de nya tunnelbanorna ställer stora krav på elanslutningar.

Stadsledningskontoret anser att det är av stor vikt att Ellevio och staden fortsatt har ett nära samarbete för att optimera samhällsnyttan av tänkta nätinvesteringar. Det är även viktigt att Ellevio och staden har en nära dialog vad gäller behovet av nyanslutningar, detta gäller särskilt kommande enskilda punktlaster såsom nya vattenverk och anslutningspunkter för landström till fartyg som möter sjöfartens efterfrågan.

Stadsledningskontoret önskar att nätföretagets prognoser för fordonsladdning med fokus på såväl hemmaladdning som framtida punktlaster från snabbaddning framgår i planen. Det är viktigt att prognoser från aktörer med olika insyn i elektrifieringen av transportsystemet kan jämföras för att skapa samsyn genom en gemensam helhetsbild med hänsyn till att omställningen i Stockholm generellt går snabbare än i andra delar av landet. Planeringshorisonten för laddinfrastruktur är ofta lång där en tidig indikation på anslutningsmöjlighet avsevärt kan förbättra näringslivets investeringsbeslut och korta ledtider som främjar elektrifieringen.

Stadsledningskontoret vill slutligen uppmärksamma den påbörjade planeringen för stadsutveckling på nuvarande Bromma flygplats. De kommande behoven finns inte med i nätutvecklingsplanen, sannolikt på grund av att planeringsarbetet startat relativt nyligen. Utbyggnad av en stor ny stadsdel, kanske med ny spårbunden kollektivtrafik, ställer stora krav på elförsörjning och kan tänkas medföra behov av åtgärder i nätet även på regional nivå, utanför stadens gräns. Staden och Ellevio har initierat samverkan i frågan och staden välkomnar att bolaget deltar aktivt i ett tidigt skede av planeringen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 7 november 2024 följande.

Exploateringsnämnden godkänner exploateringskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

En långsiktigt hållbar elförsörjning är avgörande för Stockholmsregionens och stadens utveckling och för att nå uppsatta klimat- och energimål. Stadens tillväxt och den pågående energiomställningen med ökad elektrifiering medför ökade behov av effekt till regionen och av kapacitet i distributionsnätet inom staden.

Förändringstakten ställer krav på ökad samverkan mellan berörda parter, Ellevio som ägare till lokal- och regionnät inom staden, stadens förvaltningar och Svenska Kraftnät som äger stamnätet.

Exploateringskontoret ser positivt på nätutvecklingsplaner som ett nytt verktyg för ökad transparens i nätbolagens planering och som underlag för att utveckla samverkan med staden och andra berörda. Nätutvecklingsplan 2025-2033 är första gången det nya planeringsverktyget prövas, och arbetsformerna får utvecklas löpande med de kommande uppdateringar som enligt föreskrifterna ska ske vartannat år.

Kontoret har inte kompetens att bedöma, och inte heller anledning att ifrågasätta, de beräkningsmodeller, prognoser och bedömningar som Ellevio redovisar i planen. I avsnitten om planerade investeringar och systemets nuvarande förmåga att möta prognosen finns några delar som kontoret vill uppmärksamma.

Planen anger att det idag finns begränsningar för uttag mot överliggande stamnät, det vill säga att stamnätet inte har kapacitet att leverera mer effekt, och att det pågår flera projekt för att åtgärda detta framförallt genom Svenska Kraftnät. Staden medverkar till exempel sedan år 2008 i projektet Stockholms Ström som är ett av flera delprojekt i detta arbete. Utveckling av stamnätet ligger delvis utanför denna nätutvecklingsplan, men kontoret vill understryka vikten av att begränsningarna kan åtgärdas inom gällande tidplaner, det är en helt nödvändig förutsättning för energiomställningen.

Planen redovisar också att det finns begränsningar i delar av Ellevios nät inom staden med en ansträngd situation, och att det pågår och planeras en rad investeringsprojekt för att åtgärda detta. För några av de nuvarande eller förutsedda kommande begränsningarna saknas dock planerade åtgärder, exempelvis i ”ett fåtal fördelningsstationer” i Söderort. Kontoret vill lyfta fram vikten av att bolaget agerar och tar fram konkreta planer för detta, gärna i nära samverkan med stadens förvaltningar. I söderort pågår många stora stadsutvecklingsprojekt och även de nya tunnelbanorna ställer stora krav på elanslutningar.

Slutligen vill kontoret uppmärksamma den påbörjade planeringen för stadsutveckling på nuvarande Bromma flygplats. De kommande behoven finns inte med i nätutvecklingsplanen, sannolikt på grund av att planeringsarbetet startat relativt nyligen. Utbyggnad av en stor ny stadsdel, kanske med ny spårbunden kollektivtrafik, ställer stora krav på elförsörjning och kan tänkas medföra behov av åtgärder i nätet även på regional nivå, utanför stadens gräns. Staden och Ellevio har initierat samverkan i frågan och kontoret välkomnar att bolaget deltar aktivt i ett tidigt skede av planeringen.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret tycker att nätutvecklingsplanen ger en bra översikt av kapacitetsbehovet och planerade investeringar i elnätet. En regelbundet uppdaterad nätutvecklingsplan är ett efterlängtat första steg mot en ökad transparens i elnätsplaneringen. Kontoret ser behov av att samarbetet mellan Ellevio och staden fördjupas ytterligare genom utvecklade samverkansformer och ett mer frekvent

informationsutbyte. Stadsbyggnadskontorets planering utgör en viktig input i Ellevios prognoser för överföringskapacitet, och Ellevios elnätsplanering behöver i sin tur omhändertas i stadsbyggnadsprocessen. Med gemensamma målbilder och synkade planeringsprocesser kan potentiella flaskhalsar och intressekonflikter i stadsbyggnadsprocessen undanröjas och stadens långsiktiga el- och effektförsörjning säkerställas. Detta är en av de viktigaste slutsatserna i den energistrategi som staden just nu håller på att ta fram och som Ellevio har varit delaktiga i.

I nätutvecklingsplanens kapitel 2.3 beskrivs elsystemets nuvarande förmåga att möta prognosen för behovet av överföringskapacitet. Ellevio beskriver flera fall av kapacitetsbegränsningar som omöjliggör eller riskerar att omöjliggöra nyanslutningar och utökning av befintlig last. För vissa av dessa begränsningar saknas planerade åtgärder. Kontoret vill här uppmana till en omedelbar dialog för att bättre förstå huruvida detta riskerar att påverka stadsutvecklingen och vad staden kan göra för att underlätta nödvändiga åtgärder.

I kapitel 3.2 redovisas planerade investeringar i form av en lista över projekt per nätområde. Kontoret önskar att denna information istället redovisas geografiskt på karta. På så sätt får kontoret större möjlighet att synliggöra och beakta investeringsprojekten i stadens processer.

Avslutningsvis framför kontoret att nätutvecklingsplanen bör kompletteras med en innehållsförteckning, läsanvisning och introduktion för att underlätta läsningen och tydliggöra syftet med planen.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret ser positivt på den ansats som nätutvecklingsplaner kan komma att bidra med för att skapa transparens och långsiktiga förutsättningar för elektrifiering av transportsektorn. Ett robust elnät där kapacitetsbrist inte är ett hinder för den energiomställning som Stockholm står inför är en förutsättning för stadens miljömål och fortsatta tillväxt. Stockholms stad har som mål att minska trafikens utsläpp av växthusgaser med 80 procent och arbetar mot en utsläppsfri innerstad år 2030. Transporter, och särskilt vägtransporter, utgör den främsta källan till växthusgasutsläpp i Stockholm där en snabb och omfattande elektrifiering av transportsektorn är en förutsättning för att stadens mål ska kunna nås. Tillgång till el och leveranssäkerhet genom tillräcklig elnätskapacitet är således också en förutsättning för att nå stadens mål.

Prognoser (<https://energiforsk.se/media/31908/langsiktiga-scenarier-for-introduktion-av-elfordon-energiforsrapport-2022-899.pdf>) talar för en elektrifieringsgrad av fordonsflottan i Stockholm år 2030 på upp till 80 procent för personbilar, 54 procent för lätta lastbilar och 20 procent för tunga lastbilar. Dessutom ska busstrafiken vara helt elektrifierad i innerstan från år 2026. Både Ellevio och Stockholms stad bedriver

även en allt större andel av sina entreprenader med elektriska arbetsmaskiner vilket bidrar till ökade effektuttag. Omställningen i Stockholm går generellt snabbare än i andra delar av landet.

Mot bakgrund av ovanstående önskar trafikkontoret att nätföretagets prognoser för fordonsladdning med fokus på såväl hemmaladdning som framtida punktlaster från snabbladdning framgår i planen. Det är viktigt att prognoser från aktörer med olika insyn i elektrifieringen av transportsystemet kan jämföras för att skapa samsyn genom en gemensam helhetsbild.

Kontoret anser att en nätutvecklingsplan kan vara ett effektivt verktyg för att visa inom vilka geografier det i dagsläget finns kapacitetsbrist och när planerade arbeten för att avhjälpa denna ska genomföras. Planen förevisar totalt 18 investeringar för enskilda kunder och förstärkning av nätägarens befintliga infrastruktur med tidplan för driftsättning. Planen anger att det finns vissa områden inom kommunen där nyanslutningar inte är möjliga samt att kapacitetsbegränsningar är att vänta i andra. Trafikkontoret ser ett stort behov av att Ellevios planerade investeringar samt kapacitetsbegränsningar som finns i dagsläget och som förväntas uppkomma, kan visas i ett kartmaterial med ungefärlig utbredning och vilken typ av anslutningsmöjlighet det finns innan åtgärderna driftsatts.

Ovan härrör främst till Ei:s uttalade syfte med nätutvecklingsplanerna, nämligen att de ska bidra till transparens om var det finns möjlighet att ansluta för att tidigt fånga upp om elnäten behöver utvecklas för att möta behoven framåt. Att få en uppfattning om kapacitetsbegränsningar i staden är en nödvändighet om staden och andra aktörer ska kunna bedriva en fortsatt planering som tar hänsyn till elnätet. Kontorets erfarenhet är att elnätskapacitet och processen kring elnätsanslutningar lyfts fram som ett av de största hindren för etablering av ändamålsenlig och resurseffektiv laddinfrastruktur bland aktörer i såväl fastighets- som transportbranschen. Planeringshorisonten för laddinfrastruktur är ofta lång där en tidig indikation på anslutningsmöjlighet avsevärt kan förbättra näringslivets investeringsbeslut och korta ledtider.

Planen anger vidare att det inte finns något behov av flexibilitetstjänster i Stockholm inom en femårsperiod samt att möjligheter för flexibilitetslösningar undersöks i avseende på pilotprojekt. Projektet Sthlmflex har under flera år bidragit med en flexibilitetstjänst i skarpt läge där mellan ca 2 000 och 85 Mwh per år avropats. Trots utmaningar med en flexibilitetsmarknad verkar omdömet vara att denna typ av marknad har en framtid i ett framtida elsystem framför allt vid kallare vintrar. Planen saknar en beskrivning av varför det inte finns ett behov av denna typ av tjänst i Stockholm på kort sikt samt konsekvenserna av att i stället använda villkorade avtal.

Avslutningsvis vill kontoret påpeka att energilager inte nämns i nätutvecklingsplanen. Det vore önskvärt att förstå vilken roll energilager kan spela för att minska kapacitetsbrister i nätet tillfälligt, samt på längre tid. Om energilager förväntas ha obetydlig påverkan på elnätet och dess kapacitet behöver det också klargöras.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 8 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen har i tidigare skede i framtagandet av Ellevios nätutvecklingsplan bidragit med information till Ellevio om koncernens framtida behov.

Koncernledningen anser att nätutvecklingsplanen är svår att tyda utifrån hur mycket av den information som koncernen med dotterbolag lämnat som beaktats i förslaget till nätutvecklingsplan.

Koncernledningen noterar att det inom Stockholm identifierats 18 planerade investeringar. Det är dock utifrån beskrivningen av dessa 18 planerade investeringar svårt att tyda den exakta nyttan samt vilka av kommunkoncernens utbyggnadsplaner som tillgodoses.

Koncernledningen anser att det är av stor vikt att Ellevio och kommunkoncernen fortsatt jobbar i nära samarbete för att optimera samhällsnyttan av tänkta nätinvesteringar. Det är även viktigt att Ellevio och koncernens bolag har en nära dialog vad gäller behovet av nyanslutningar, detta gäller särskilt kommande enskilda punktlaster såsom nya vattenverk och anslutningspunkter för landström till fartyg.

Underremisser

***AB StockholmsHems** yttrande daterat den 30 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.*

Bolaget har i stort ingenting att invända mot nätutvecklingsplanen 2025-2034. Några delar hade kunnat förtydligas och prognoser detaljeras för ett ökat värde.

- Bolaget bedömer att en GAP-analys och ytterligare samverkan mellan kundkollektivet hade kunnat ge ännu mer värdefulla prognoser.
- Kapitel 3.2 avsnitt 7 Stockholm. Kundnyttan blir större om fastighetsägare utöver information om investeringar också kan linjera sin planering bättre med utbyggnadsplaner av elkraftskapacitet så att inte nät över/underdimensioneras och så att elkvalitén förbättras. De ID som finns i tabellerna gör kopplingen till fastigheter (som inte kan se sina ID annat än på lågupplöst nivå) eller utbyggnadsplaner relativt anonyma.
- Tabell 3: Tillkommande behov av flexibilitetstjänster och andra resurser 2025–2034: Prognoserna om behov av flexibilitet ger begränsat informativt värde om det står noll medan det samtidigt signaleras att det kan finnas behov och att detta är ett område i utveckling. Samma sak gäller ett spann mellan 0-130 MW. En komplettering av prognoser med rapporter eller tydliga hänvisningar om hur satsningar går när det gäller flexibilitet, hade varit önskvärt.

***Stockholms Hamn AB:s** yttrande daterat den 30 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.*

Bolaget tackar för möjligheten att delta i samrådet om Ellevios nätutvecklingsplan 2025–2034. Hamnarna är en viktig del av stockholmsregionens transportinfrastruktur och Bolaget vill understryka vikten av en tillförlitlig och tillräcklig el- och effektförsörjning.

Bolaget besvarar detta samråd utifrån tre viktiga delar för Bolagets verksamhet:

1. Eventuella kapacitetsbegränsningar och deras påverkan på Bolagets verksamhet.
2. Behov av framtida kapacitetshöjningar och förutsägbara energibehov.
3. Synpunkter på planerade nätförstärkningar som kan gynna Bolagets verksamhet.

Med utgångspunkt i ovan vill Bolaget lyfta ett antal specifika punkter som är av betydelse för Bolagets verksamhet och framtida energibehov.

Kapacitetsbehov i Nynäshamns Hamn och Stockholm Norvik Hamn

Bolaget vill inledningsvis lyfta en oro för att Ellevio i denna nätutvecklingsplan inte tagit höjd fram till år 2030 för det behov av kapacitetsförstärkning som finns i Nynäshamnsområdet där Bolaget förfogar över två hamndelar. Bolaget ser ett behov av att höja kapaciteten med ytterligare 10 MW i Nynäshamn och Norvik sammantaget fram till år 2030. Detta för att möta den förväntade tillväxten och de högre effekttoppar som kan uppstå. Bolaget efterlyser en tydligare redogörelse för hur de underlag som Bolaget redan i tidigare dialoger med Ellevio lämnat har beaktats i prognoserna för detta område. Särskilt gällande scenario 2 där ytterligare laddinfrastruktur och eventuella batterilager kan bli aktuella för sjöfartens utveckling framöver.

Effektprognoser och punktlaster i Stockholm

Bolaget känner även i Stockholm en oro för att Ellevio i utvecklingsplanen inte tagit tillräcklig höjd fram till år 2030 eller för befintliga effektbehov. Även större punktlaster försvinner i det totala kapacitetsbehovet i Stockholm. Bolaget noterar att prognosen för Stockholm inte tydligt specificerar installerad effekt och att den inte heller tar hänsyn till framtida behov av laddinfrastruktur för den lokala sjötrafiken (till exempel kollektivtrafik på vatten och sightseeingbåtar) eller för etablering av batterilager.

Framtida utveckling och elanslutning av internationella kryssningsfartyg

Vid de större kommersiella hamndelarna i Stockholm som Värtahamnen och Stadsgården/Masthamnen förväntas användningen av landelanslutningar att öka för bland annat den reguljära färjetrafiken och för örlogsbesök. Det är dessutom viktigt att säkerställa kapaciteten för föransmälningar av elanslutningar för kryssningsfartyg, särskilt i Bolagets hamndel i Frihamnen i Stockholm där bolaget ser en ökad framtida efterfrågan av landelanslutning med stora effekter. Det är ett generellt krav till 1/1 2030 att fartyg över 5000 GT kan elansluta vid kaj.

Bolaget föreslår även att Ellevio överväger att inkludera hamndelarna på Södermalm (Stadsgården/Masthamnen) i de planerade specifika förstärkningar i nätet som ska göras i Söderort. En sådan utveckling har potential att påverka hamnanläggningarna positivt för att möta sjöfartens efterfrågan på elanslutningar.

Överföringskapacitet och flexibilitetstjänster

Bolaget är starkt positivt till Ellevios intention att utöka antalet flexibilitetstjänster och ser installationer av bland annat batterilager som en positiv åtgärd för att hantera framtida kapacitetsutmaningar. Flexibla lösningar som batterilager och andra flexibilitetstjänster är välkomna och bör med fördel utökas. Bolaget ser positivt på sitt nuvarande deltagande i flexibilitetstjänsten ”Sthlmflex” och att vara en del i att stödja den formen av utveckling.

Sammantaget ser Bolaget positivt på de planerade åtgärderna för att åtgärda kapacitetsbegränsningar i elnätet och framhåller behovet av ytterligare förstärkningar för att möta framtida krav och efterfrågan på elektrifiering av sjöfarten och för utveckling av hamnverksamheten.

Bolaget ser fram emot en fortsatt dialog och hoppas att dessa synpunkter kan bidra till en robust och hållbar utveckling av Stockholmsregionens elnät.

***SISAB:s** yttrande daterat den 31 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.*

SISAB har inga synpunkter då nätutvecklingsplanen redovisar att det finns generell utrymme för en allmän tillväxt i staden samt att det finns redovisat hur eventuella kapacitetsbegränsningar kommer att hanteras. SISAB har tidigare redovisat förväntad effektökning för bolaget inom tidsramen 3-5 år till exploateringskontoret för att kunna säkerställa att staden kan samordna centralt.

***Stockholm Vatten och Avfalls** yttrande daterat den 7 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.*

Vatten och Avlopp

SVOA ser positivt på att elnätet förstärks mot bakgrund av att vi är beroende av stabila och redundanta elleveranser för driften av vår anläggning. Det är mycket viktigt att inga avbrott i elleveranserna sker. Eftersom vi också delar utrymme i staden är det viktigt att alla projekt i nätutvecklingsplanen samordnas med SVOAs befintliga anläggning och framtida planer för att säkra och stärka upp vatten- och avloppsleveransen.

I samband med både akut och förebyggande underhåll samt för utveckling av VA-infrastruktur för att möta stadens behov av VA-tjänster även i framtiden pågår omfattande renoverings och nybyggnadsarbeten.

Det är för SVOA samt staden av yttersta vikt att Ellevio tar hänsyn till dessa frågor i sitt nätutvecklingsarbete. Både i frågan om att möjliggöra elanslutningar för både nya mindre punktlaster såsom pumpstationer, solceller och dylikt, men även för att

möjliggöra matning till större produktionsanläggningar såsom det för SVOA helt nya vattenverket på Lovö/Ekerö, vilket är under utredning, samt ombyggnad/utbyggnad av Henriksdals reningsverk.

I den trånga stadsmiljön är det också viktigt med ett pragmatiskt arbetssätt för att skapa plats och framkomlighet för Stadens sammanlagda behov av el, VA och övrig infra-struktur.

Avfall

Vad gäller laddinfrastruktur för tunga fordon så noterar vi att detta inte lyfts speciellt utan hanteras under rubriken punktlaster och större produktionsanläggningar, sid 15. I det sammanhanget är det önskvärt att framhålla att SVOAs förutsättningar att elektrifiera sin flotta av tunga fordon för avfallshantering är beroende på möjlighet att förse depåer med serviser och stabila elleveranser.

Utöver det ser SVOA även ett behov av publik laddning av tunga fordon i hela staden inte bara koncentrerat till några noder längs genomfartsleder.

Specifikt är det av avgörande vikt att Ellevio påskyndar raseringen av ledning RL9 S1-S2 i Högdalen, i enlighet med föreliggande avtal mellan Ellevio, Stockholm Exergi och SVOA för detta.

På sikt önskar SVOA också frångå det ”Villkorade avtal” som tecknats för RUS, i Högdalen, för att istället övergå till ett standardavtal.